

MOJARONING SIGNALLARI – INQIROZ VA TOMONLAR O'RTASIDAGI KESKINLIK

Xushmatova N.A.

QVPMM Aniq va tabiiy fanlar kafedrasida dotsenti.

Tayanch soʻzlar: mojarora, signal, sotsologiya, jamiyat, konfliktologiya, psixologiya, antic, metod.

Ключевые слова: конфликт, сигнал, социология, общество, конфликтология, психология, антик, метод.

Key words: conflict, signal, sociology, society, conflictology, psychology, antic, method.

Резюме:

O'qituvchi bolani tarbiyalash jarayonida yuzaga keladigan oilaviy muammolar bilan tanishadi. avvalambor, qarashlarning kelishmovchiligi, qaysidir muammo bo'yicha qarama-qarshi nuqtai nazarlarning to'qnashuvi, salbiy oqibatlarini keltirib chiqaradi. Ushbu maqolada majaroni yuzaga kelishi omillari haqida soʻz boradi.

Резюме:

Воспитатель знакомится с семейными проблемами, возникающими в процессе воспитания ребенка. прежде всего, разногласия во взглядах, столкновение противоположных точек зрения по какой-либо проблеме вызывают негативные последствия. В данной статье рассказывается о факторах, вызывающих возникновение маджаро.

Summary:

The teacher gets acquainted with family problems that arise in the process of raising a child. first of all, the disagreement of views, the clash of opposite points of view on some problem, causes negative consequences. This article talks about the factors that cause the occurrence of majaro.

Har bir inson bolaligidan boshlab nizolardan qochish kerak, janjal yaxshi emas, tinch yashash kerak. Esingizda bo'lsin: bolalar kichkina barmoqlarini siqib, bir-birlariga: "Bo'yaning, bo'yaning, bo'yaning va endi jang qilmang" deyishadimi? Inson Rabbiiy tomonidan yaxshilik, tinchlik va muhabbat istagi bilan yaratilgan. Xudoga shukur, janjaldan zavqlanib, nizoga intilayotganlar kam. Va agar biror kishi o'zini shunday tutsa, bu qandaydir aqliy anormallik yoki juda katta komplekslar va boshdan kechirilgan ruhiy travmadan dalolat beradi. To'g'ri, shunday odamlar borki, ular tez-tez mojaroli vaziyatlarga tushib qolishadi va ularni tez-tez qo'zg'atadilar. Ammo ularning o'zlari

muloqot yoʻqligidan, qoʻni-qoʻshnilari bilan til topisha olmasliklaridan juda qiynalmoqda. Ular ongli ravishda ziddiyatga kirishmaydi, balki yomon xulq-atvori, tor fikrliligi yoki yomon xarakteri tufayli. Hayotimizda mojarolar va toʻqnashuvlarsiz qilish mumkinmi? Buning uchun siz harakat qilishingiz kerak; Oʻzaro munosabatlarda har qanday ishqalanish va keskinlikni oldini olish uchun barcha imkoniyatlarni ishga solish kerak. Havoriy Pavlus, agar iloji boʻlsa, odamlar bilan tinchlikni saqlashimiz kerakligini aytadi (qarang: Rim. 12:18). Ammo oʻsha havoriy shunday yozadi: "Orangizda ixtiloflar boʻlishi kerak, toki sizlarning orangizda mohirlar oshkor boʻlsin" (1 Kor. 11:19). Va u Korinflik nasroniylarni ogohlantiradi, toki ularning fikr-mulohazalari cherkov jamoasi ichidagi boʻlinishlarga aylanmaydi. Har qanday ijtimoiy guruhdagi (oilalar, mahalla, jamoat tashkiloti, ishlab chiqarish birlashmasi va hokazo) kishilar oʻrtasida turlicha fikrlar, qarashlar, qarashlar, qarashlar muqarrar va buning hech qanday yomon joyi yoʻq. Ular aytganidek, "odamlar qancha boʻlsa, shuncha koʻp fikr bor". Bizga esa turli masalalarda kelishib, kelishib olishimiz uchun Allohdan aql, til va muloqot qilish qobiliyati berilgan. Xoʻsh, konflikt nima va ziddiyatli vaziyatda oʻzini qanday tutish kerak? "Mojarolar", "janjal", "janjal", "nizo", "janjal" soʻzlarini sinonim deb oʻylash notoʻgʻri. "Konflikt" soʻzi lotin tilidan olingan. Lotin tilida konflikt "toʻqnashuv" degan maʼnoni anglatadi. Universitetlar uchun konfliktologiya boʻyicha oʻquv qoʻllanmada konfliktga quyidagi taʼrif berilgan: "Konflikt – ijtimoiy hodisa, odamlarning bir-biriga mos kelmaydigan qarashlari, pozitsiyalari va manfaatlari toʻqnashganda oʻzaro taʼsir qilish usuli, oʻzaro bogʻliqlik boʻlgan, lekin oʻz manfaatlarini koʻzlayotgan ikki yoki undan ortiq tomonlar oʻrtasidagi qarama-qarshilik. maqsadlar. Har qanday konfliktning asosi har qanday masala boʻyicha tomonlarning qarama-qarshi pozitsiyalarini yoki qarama-qarshi maqsadlar yoki ularga erishish usullarini yoki raqiblarning manfaatlarini, istaklari va boshqalarni oʻz ichiga olgan vaziyatdir. Demak, konflikt, avvalambor, qarashlarning kelishmovchiligi, qaysidir muammo boʻyicha qarama-qarshi nuqtai nazarlarning toʻqnashuvi, lekin bu umuman olganda, konflikt janjal, janjal yoki janjalga aylanishi kerak degani emas. Buni aytishimiz mumkin: har qanday janjal nizodir, lekin har bir janjal janjal emas. Va bizning asosiy vazifamiz - kelishmovchiliklarni muvofiqlashtirishni janjalga olib kelmasdan hal qilishni oʻrganishdir. Qarashlarning kelishmovchiligi: har kimning oʻz qoʻngʻiroq minorasi bor. Oilaviy nizolar mavzusiga oʻtishdan oldin, hech boʻlmaganda har qanday nizolar asosida nima yotgani haqida qisqacha gapirish kerak. Konfliktli vaziyatda bir-biri bilan oʻzaro bogʻliqlik boʻlgan ikki yoki undan ortiq odamlar bir xil muammo boʻyicha fikrlar va qarashlarda turlicha boʻladi; bu qarashlar toʻqnashadi va qarama-qarshi tomonlar odatda oʻzlarining

mutlaqo to'g'ri ekanligiga ishonch hosil qilishadi (hech bo'lmaganda birinchi navbatda). To'qnashuvlar insoniyatning butun mavjudligi tarixi davomida unga hamroh bo'lgan. Nafaqat tarixiy yilnomalar va yilnomalar turli to'qnashuvlar tavsifi bilan to'la. Ushbu mavzu bo'yicha juda ko'p tadqiqotlar va oddiygina badiiy asarlar yozilgan. To'qnashuvlar, fikrlar va qarashlarning nomuvofiqligi haqida ko'plab maqollar, maqollar, "ma'ruza iboralari" mavjud: "har kim o'z qo'ng'iroq minorasidan qaraydi", "o'zining ko'yilagi tanaga yaqinroq", "qancha bosh - shunchalik aql" ", "to'yanlar ochni tushunolmaydi", "har kimning o'z haqiqati bor" va hokazo. Ko'pgina adabiy asarlar nafaqat mazmuni, balki nomining o'zida ham ziddiyat mavzusini ko'taradi. Masalan, "Ivan Ivanovich Ivan Nikiforovich bilan qanday janjallashgani haqidagi ertak" N.V. Gogol yoki I.S.ning taniqli romani. Turgenev "Otalar va o'g'illar". Roman syujeti aynan keksa avlod va yoshlarning hayotga bo'lgan qarashlari butunlay boshqacha bo'lib, bu avlodlar to'qnashuviga olib keladi. Kundalik hayotda ziddiyatli vaziyatlar bizga hamroh bo'ladi. Ba'zilar uchun ular juda kamdan-kam hollarda, boshqalar uchun tez-tez sodir bo'ladi, lekin u yoki bu tarzda barchamiz ularga tayyor bo'lishimiz kerak.

Mana, bitta haqiqiy hayot voqeasi. Bir kuni quyoshli Moldovaning ikki fuqarosining shirin so'zlariga va saxovatli va'dalariga berilib, men ularni uyga yog'och kengaytma qurish uchun yolladim. Ular juda kamtarona narx so'rashdi, qo'l berib ko'rishdik. Lekin yomon, do'stlarim, biz klassikalarni eslaymiz. Chunki hamma narsa Pushkinning mashhur ertakidagidek bo'lib chiqdi: "Siz, ruhoniy, arzon narsalarning orqasidan quvmasligingiz kerak!" (Aytgancha, "ruhoniy" so'zi faqat sovet davridagina kamsituvchi xususiyatga ega bo'lgan; inqilobdan oldin barcha ruhoniylarni shunday chaqirish odat edi: masalan, sobor arxipeyasi soborda xizmat qiluvchi protokoreydir.) Mening ishchilarim. , ammo, o'z ishlarini yakunladilar va hatto va'da qilingan vaqtda ham, lekin ular men tuzatishim kerak bo'lgan juda ko'p kamchiliklarni qoldirdilar. Ammo bu eng yoqimsiz narsadan uzoq edi. Moldovaliklar, shekilli, mahalliy ob-havo sharoitlarini hisoblamay, kengaytmaning devorlarini qurdilar, tomni yopmadilar, lekin darhol polda ishlay boshladilar: ular "pastki pol" deb ataladigan narsalarni yotqizdilar, izolyatsiyani yotqizdilar va tepaga mixlangan taxtalarni qo'yishdi. . Shunday qilib, ular tom ustida ishlay boshlaganlarida, kuchli yomg'ir yog'a boshladi va butun hafta davomida yog'ishda davom etdi. Charchagan va g'azablangan quruvchilar nihoyat ishni tugatdilar, lekin zamin umidsiz ravishda shikastlangan: suv yoriqlar orqali ichkariga oqib o'tib, izolyatsiyani ho'llagan; namlik chiqib keta olmadi, chunki uning ostiga ruberoid va "podpol" yotqizilgan. Ushbu noxush holatni bilib, men baxtsiz

quruvchilarga tanbeh berdim, ularni polni ochishga va buzilganini almashtirish uchun yangi izolyatsiya qo'yishga chaqirdim. Menga qonuniy tuyulgan bu talabimdan quruvchilar juda g'azablendi; Ularning aytishicha, butun hafta davomida yomg'ir yog'ib, ularning ishlariga putur etkazganida ularning aybi yo'q: bular, deyishadi, engib bo'lmaydigan holatlar - ta'bir joiz bo'lsa, "fors-major". Garchi ishchilar bu zamonaviy atamani ishlatmagan bo'lsalar ham va uni umuman bilishmasa ham, ular uchun suv elementining engib bo'lmasligi aniq edi. Ular avval tomni yasashlari, shundan keyingina polga ishlov berishlari, shekilli, xayollariga ham kelmagan. Bu tushunarli, chunki Moldovada yozda ko'p yillar davomida qurg'oqchilik bo'lgan va yomg'ir deyarli yo'q. Vaziyatni quruvchilarga va'da qilingan barcha pullarni to'lab bo'lganim og'irlashtirdi. Ammo, Xudoga shukur, hamma narsa muvaffaqiyatli hal qilindi va ko'p tortishuvlar va ishontirishlardan so'ng, moldovaliklar polni to'sib qo'yishga rozi bo'lishdi, garchi bu mojaroni bartaraf etish uchun ko'p asab va vaqt sarflangan bo'lsa ham. Ushbu hikoyaning misoli shuni ko'rsatadiki, ziddiyatli vaziyat tomonlar o'rtasidagi muammoning turli xil qarashlari tufayli yuzaga keladi. Muayyan vaqtgacha raqiblar o'z pozitsiyalarining so'zsiz to'g'riligiga ishonch hosil qilib, hamkasbining pozitsiyasiga rozi emasligini bildiradilar. Biz doimo tomonlarning noto'g'ri tushunishlari, muammoning mohiyatini o'rganish va qarama-qarshi tomonni tushunishni istamaslik asosidagi vaziyatlarning ishtirokchisi bo'lmasak ham, guvohiga aylanamiz. Bunday holatlar ko'pincha bozorda, do'konda va boshqa xizmat ko'rsatish sohalarida sodir bo'ladi. Bu erda, masalan, ko'pchilikka tanish bo'lgan holat: mikroavtobusdagi yo'lovchi pulni topshiradi va haydovchidan o'zgarish kutadi. Haydovchi esa ish kuni davomida rulni aylantirib, pul qabul qilib olayotganda shunchalik holdan toyganki, hisoblarni noto'g'ri sanab, yo'lovchiga nafaqat kerakli o'zgarishni bermagan, balki pul haqida eslatganida, uni ayblagan. chiptasiz sayohat qilganini, undan umuman pul olmaganini aytib. Janjal kelib chiqadi va tez orada iboralar ishlatila boshlaydi, Andrey Aleksandrovich Mironov aytganidek, so'zlarni tarjima qilib bo'lmaydigan o'yin. To'qnashuv ishtirokchilari tomonidan umuman vaziyatni va raqibning pozitsiyasini noto'g'ri tushunish va qarash mavjud. Bunday holda, haqiqatni aniqlash va voqeani uchinchi shaxs - bir turdagi hakamlik aralashuvi bilan bartaraf etish juda foydali bo'ladi. Bu rolni boshqa mikroavtobus yo'lovchilari o'ynashi mumkin edi. Ular nohaq xafa bo'lgan yo'lovchi haqiqatan ham pul topshirganligi haqida guvohlik berishlari mumkin edi. Adolat tiklanadi. Ba'zida keskin vaziyatni hal qilish uchun mustaqil uchinchi tomonning yordami shunchaki zarur, lekin ba'zida bu hatto istalmagan. Bularning barchasi muayyan vaziyatga bog'liq. Fikrlar, qarashlarning o'xshashligi, nomuvofiqligi va buning

natijasida odamlar o'rtasida yuzaga keladigan to'qnashuvlar odamlarning umumiy o'xshashligidan kelib chiqadi. Ularning hayotiy tajribasi, xarakteri, jinsi, yoshi, ijtimoiy mavqei va boshqa ko'plab farqlar. A.P. Chexov shunday deb yozgan edi: "Har birimizda juda ko'p vintlar, g'ildiraklar va klapanlar borki, biz bir-birimizni birinchi taassurot yoki ikki yoki uchta tashqi belgilarga ko'ra hukm qilishimiz mumkin." Shuning uchun, nizo yoki to'qnashuvdagi asosiy vazifa - raqibning dalillarini tushunishga harakat qilish, uning nuqtai nazarini qabul qilish, bu masala bo'yicha uning fikrini va vaziyatni qanday ko'rishini tushunishga harakat qilishdir. Garchi ular "boshqa odamning ruhi zulmatdir" deyishsa-da, siz hali ham "qo'ng'iroq minorangiz" dan tushib, boshqa odamning pozitsiyasiga kirishga harakat qilishingiz mumkin, uning psixologiyasi haqida ozgina tushunishingiz mumkin. Zero, konfliktli vaziyat qanday hal etilishi biz buni tushunib yetmasligimizga bog'liq.

Aristotel o'zining "Siyosat" risolasida nizolarning sababi sifatida tengsizlik va odamlarning bir-biriga o'xshamasligini ko'rsatdi. U janjal va nizolarning manbasini odamlarning mol-mulkka ega bo'lish va nomus olishdagi tengsizligida, shuningdek, takabburlik, qo'rquv, e'tiborsizlik, intrigalar, xarakterlarning bir-biriga o'xshamasligi, ba'zilarini haddan tashqari ko'tarib, boshqalarni xo'rlashda ko'rgan. Garchi bu erda antik faylasuf odamlarning odatiy o'xshashligidan ko'ra, asosan ijtimoiy tengsizlikka ishora qiladi. Mojarro - bu tushunmovchilik. Agar biror kishi bizga o'xshamasa, biz uni yaxshi tushunmaymiz. Bu to'qnashuvlar va qarama-qarshiliklarga olib kelishi mumkin. Boylar kambag'allarni yomon tushunadilar, xuddi mashhur hazildagidek: "Nega bunchalik ozg'insan?" - Ha, men bir haftadan beri hech narsa yemadim. - "Xo'sh, siz o'zingizni majburlashingiz kerak." Sog'lom odam kasal odamni o'zi kasal bo'lmaguncha yaxshi tushunmaydi. Tolstoyning fikricha, ozg'in juda kam ovqatlanadi va faqat o'zini qiynaydi; ozg'in odam, semiz odam ochko'zlikdan aziyat chekadi va shu bilan uning sog'lig'iga putur etkazadi, deb hisoblaydi. Juda yorqin misol mo'min va kofirdir. Juda keng tarqalgan vaziyat: turmush o'rtoqlardan biri imonga keldi, cherkovga boradi, ibodat qiladi, ikkinchisi esa yo'q. Imonli uchun cherkov ikkinchi uydur, u xizmatga borishdan, ibodat qilishdan va cherkov madhiyalarini tinglashdan xursand; Bu erda hamma narsa aniq va yaqin va xizmat uchun ikki yoki uch soat turish unchalik qiyin emas. Cherkov bo'lmagan odamlar bilan muloqot qilish unga hatto qiyin; ularning qiziqishlari va muhokama qilinadigan mavzular zerikarli va oddiy ko'rinadi. Imonsiz, aksincha, bu "cherkovlar" cherkovda bir necha soat davomida nima qilishlarini tushunmaydi, bu erda xizmat paytida bir so'zni tushunishning iloji yo'q, u tor, bo'g'iq va hatto hech qanday joy yo'q. o'tirish. Axir, ma'bad, agar siz uning

ruhiy ichki mohiyatini ko'rmasangiz, umuman olganda, juda tushunarsiz va ishlamaydigan bino. Uning qurilishiga juda ko'p pul sarflangan, ammo bu turarjoy binosi emas va unda hech narsa ishlab chiqarilmaydi. Bu, albatta, go'zal, bir sovet filmida aytilganidek, "ochiq osmon ostidagi muzey kabi". Ammo haftada ikki marta muzeyga borolmaysiz, har safar u erda ikki soatdan ko'proq vaqt sarflasangiz, u erda ishlamasangiz. Ammo imonlilarda ham ro'za tutish, o'zini tutmaslik va o'qish qoidalari bor! Hayot emas, balki ixtiyoriy og'ir mehnat. Ya'ni, kofir mo'min uchun to'liq ravshan bo'lgan, uning hayotining mazmuni va mohiyatini tashkil etuvchi narsalarni oddiygina "noto'g'ri ko'rmaydi". Kofir faqat tashqi tomonni ko'radi, keyin esa juda buzuq, ichki komponentsiz. Va u bu ulkan ruhiy dunyoni faqat shaxsiy tajriba orqali, qalbini Xudoga ochib, unga ilgari bema'ni va kulgili tuyulgan hamma narsani o'rganishga harakat qilish orqali bilishi mumkin. Agar oilada, turmush o'rtoqlar, ya'ni eng yaqin odamlar o'rtasida e'tiqodsizlik va e'tiqod ziddiyatlari yuzaga kelsa, u holda kofir tomon hech qanday holatda o'z yarmi uchun aziz va muqaddas bo'lgan narsani beg'araz rad etmasligi va masxara qilmasligi kerak. Haqiqiy sevgi nafaqat hamdardlik, hamdardlik, balki tushunish hamdir. Va shuning uchun, nikoh va oilaviy nizolarni hal qilishda, ayniqsa, yaqinlaringizning pozitsiyasi va nuqtai nazarini tushunishga va o'rganishga harakat qilishingiz kerak.

Ayolning har qanday muammoga bo'lgan nuqtai nazari erkaknikidan juda farq qilishi mumkinligini hamma biladi, lekin ayolning idroki erkaknikidan qanchalik farq qilishini hamma ham bilmaydi. Garchi erkaklar va ayollar tasodifan emas, balki o'zaro ta'sir va sevgi uchun cheksiz darajada farq qilsalar ham (biz bu haqda batafsilroq gaplashamiz), ba'zida erkak va ayol o'rtasidagi bu farq nikohda juda kuchli tushunmovchiliklarni keltirib chiqaradi. Turmush o'rtoqlarning vazifasi buni tushunish, to'qnashuvlar va ajralishlarning oldini olish uchun bir-birining xususiyatlarini o'rganishdir. Xullas, har qanday konfliktning asosi bir muammo bo'yicha turli (ba'zan butunlay qarama-qarshi) qarashlarga ega bo'lgan tomonlarning turli qarashlari, pozitsiyalarining to'qnashuvi ekanligini aniqladik. Ushbu to'qnashuvning sabablari ham aniq: jinsdan yoshga va ijtimoiy mavqega qadar odamlarning farqi va o'xshashligi. Xitoylik donishmandlardan biri odamlarning tengsizligi va bir-biriga o'xshamasligidan tashqari, oddiy, ziddiyatsiz muloqotga yomon illatlar ham zarar etkazadi: shaxsiy manfaatdorlik, foyda olishga intilish, o'jarlik, yolg'on, notiqlik va hokazo. Lekin, umuman olganda, Buni odamlarning o'zaro bir-biriga o'xshamasligi bilan ham bog'lash mumkin. Misol uchun, bir tomon o'z manfaati uchun ikkinchi tomonni xafa qilishni xohlaydi. Konfliktli vaziyat yaratiladi. Bir kishi jinoyatchi, ikkinchisi esa begunoh xafa bo'ladi. Bundan

tashqari, huquqbuzar har doim o'z xatti-harakatining oqlovchi versiyasiga ega va ko'pincha bunga qat'iy ishonadi. Xafa bo'lgan tomon o'zining aybsizligiga ishonadi. Odamlar, ularning qarashlari va fikrlar to'qnashuvi o'rtasida o'xshashlik mavjud. Ammo ziddiyatni tushunish va hal qilish uchun, hatto nohaq xafa bo'lgan tomon ham, birinchi navbatda, raqibning asl niyatlarini tushunishi kerak, chunki ba'zida biz norozilik tufayli buni qila olmaymiz va bu faqat ziddiyatni yanada kuchaytiradi. Agar biz dushmani tushunsak, mojaroni hal qilish uchun kerakli yechim topmasak ham, hech bo'lmaganda uni oqlab, kechira olamiz. Va bu allaqachon urushning yarmi. Psixologiyada ziddiyatli vaziyatni tahlil qilishning juda yaxshi usuli mavjud. U "metamirror printsipi" deb ataladi. Uning mohiyati shundan iboratki, vaziyatga faqat birinchi shaxsdan emas, balki uch tomondan qaraladi. Ya'ni, o'z pozitsiyamizdan, raqibimiz pozitsiyasidan va tashqi kuzatuvchidan, xuddi yuqoridan. Bu usul ziddiyatli, ziddiyatli vaziyatni iloji boricha xolisona tushunish imkonini beradi. Axir, ko'pchilik, afsuski, o'zlarini hamma narsaning o'lchovi deb bilgan holda, narsalarning holatini va boshqa odamlarning xatti-harakatlarini faqat o'z pozitsiyalaridan baholashga moyildirlar. Turli vaziyatlarni ko'rib chiqishda biz "metamirror" tamoyiliga bir necha marta qaytamiz.

Adabiyotlar:

1. Feldshtein D.I. Shaxs sifatida inson rivojlanishining psixologiyasi: tanlangan asarlar: 2 jildda / D. I. Feldshteyn. Moskva: "Mosk" nashriyoti. ruhiy.-ijtimoiy in-ta. Voronej: MODEK, 2005. T. 1. 456 p.
2. Fetiskin N.P. Shaxsni rivojlantirishning ijtimoiy - psixologik diagnostikasi va -N.P. -Moskva: Psixoterapiya instituti nashriyoti, 2002. 490 p.
3. Fridman L. M. Talabalar va talabalar guruhlarini shaxsiyatini o'rganish -: o'qituvchilar uchun kitob / L. M. Fridman, T. A. Pushkina, I. Ya. Moskva: Ta'lim, 1988. 207 b.